

X. Sed quia, fratres, quandiu sumus in corpore hoc, peregrinamur a Domino¹, et corpus quod corrumpitur aggravat animam, et deprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitantem²: etsi utcumque nebulis diffugatis ambulando per desiderium, ad hunc sonum pervenerimus interdum, ut aliquid de illa domo Dei nitendo capiamus: onere tamen quodam infirmitatis nostræ ad consueta recidimus, et ad solita ista dilabimur. Et quomodo ibi inveneramus unde gauderemus, sic hic non deerit quod gemamus. Etenim cervus iste manducans die ac nocte lacrymas suas, raptus desiderio ad fontes aquarum, interior scilicet dulcedinem Dei, effundens super se animam suam, ut tangeret quod est super animam suam, ambulans in locum tabernaculi admirabilis usque ad domum Dei, et ductus interioris et intelligibilis soni jucunditate, ut omnia exteriora contemneret, et in interiora raperetur: adhuc tamen homo est, adhuc hic gemit, adhuc carnem fragilem portat, adhuc inter scandala hujus mundi periclitatur. Respexit ergo ad se, tanquam inde veniens, et ait sibi constituto inter has tristitias, et comparans hæc illis ad quæ videnda ingressus est, et post quæ visa egressus est: « Quare, inquit, tristis est anima mea, et quare » conturbas me³? » Ecce jam quadam interiore dulcedine lætati sumus, ecce acie mentis aliquid incommutabile, etsi perstrictim et raptim, perspicere potuimus: quare adhuc conturbas me, quare adhuc tristis es? Non enim dubitas de Deo tuo. Non enim non est quod tibi dicas, contra illos qui dicunt: « Ubi est Deus tuus? » Jam aliquid incommutabile persensi, quare adhuc conturbas me? « Spera in Deum. » Et quasi responderet illi anima ejus in silentio: Quare conturbo te, nisi quia nondum sum ibi, ubi est dulce illud quo sic rapta sum quasi per

¹ 2 Cor. v, 6. — ² Sap. ix, 15. — ³ Psal. xli, 6.

transitum? Numquid jam bibo de fonte illo, nihil metuens? jam nullum scandalum pertimesco? jam de cupiditatibus omnibus tanquam edomitis victisque securusum? Nonne adversus me diabolus vigilat hostis meus? nonne laqueos mihi quotidie deceptionis intendit? Non vis ut conturbem te posita in sæculo, et peregrina adhuc a domo Dei mei? Sed, « Spera in Deum, » respondet conturbanti se animæ suæ, et quasi rationem reddenti perturbationis suæ, propter mala quibus abundat hic mundus. Interim habita in spe. « Spes enim quæ videtur, non » est spes: si autem quod non videmus speramus, per patientiam expectamus¹. »

XI. « Spera in Deum. » Quare, « Spera? Quoniam confitebor illi. » Quid ei confiteberis? « Salutare vultus » mei Deus meus². » A me mihi salus esse non potest, hoc dicam, hoc confitebor, « Salutare vultus mei Deus » meus. » Etenim ut metuat in his, quæ utcumque intellecta cognoscit, respexit iterum sollicitus ne obrepat inimicus: nondum dicit: Salvus sum ex omni parte. Etenim primitias habentes Spiritus, in nobismetipsis ingemiscimus, adoptionem expectantes redemptionem corporis nostri³. Illa perfecta in nobis salute, erimus in domo Dei viventes sine fine, et sine fine laudantes eum, cui dictum est: « Beati qui habitant in domo tua, in sæcula sæculorum laudabunt te⁴. » Hoc nondum est, quia nondum est salus quæ promittitur: sed confiteor Deo meo in spe, et dico illi: « Salus vultus mei Deus meus. Spe enim salvi » facti sumus: spes autem quæ videtur, non est spes. » Persevera ergo ut pervenias; persevera donec veniat salus. Audi ipsum Deum tuum de interiore tibi loquentem: « Sustine Dominum, viriliter age, et confortetur cor

¹ Rom. viii, 24, 25. — ² Psal. xli, 7. — ³ Rom. viii, 23. — ⁴ Psal. lxxxiii, 5.

» tuum, et sustine Dominum¹ : quoniam qui persevera-
 » verit usque in finem, hic salvus erit². Quare ergo tristis
 » es anima mea, et quare conturbas me? Spera in Deum,
 » quoniam confitebor illi. » Hæc est confessio mea, « Sa-
 » lutare vultus mei, Deus meus. »

XII. « Ad me ipsum anima mea turbata est³. » Num-
 quid ad Deum turbatur? Ad me turbata est. Ad incom-
 mutabile reficiebatur, ad mutabile perturbabatur. Novi quia
 justitia Dei mei manet : utrum mea maneat, nescio. Terret
 enim me Apostolus, dicens : « Qui se putat stare, videat ne
 » cadat⁴. » Ergo quia non est in me firmitas mihi, nec est mihi
 spes de me, « Ad me ipsum turbata est anima mea. » Vis non
 conturbetur? Non remaneat in te ipso, et dic : « Ad te, Do-
 » mine, levavi animam meam⁵. » Hoc planius audi. Noli
 sperare de te, sed de Deo tuo. Nam si speras de te, anima
 tua conturbatur ad te ; quia nondum invenit unde sit se-
 cura de te. Ergo quoniam ad me conturbata est anima
 mea, quid restat nisi humilitas, ut de se ipsa anima non
 præsumat? Quid restat nisi ut omnino minimam se faciat,
 nisi ut se humiliet, ut exaltari mereatur? nihil sibi tri-
 buat, ut ei ab illo quod utile est tribuatur. Ergo quia ad
 me turbata est anima mea, et hanc perturbationem facit
 superbia : « Propterea memoratus suam tui, Domine, de
 » terra Jordanis et Hermoniim a monte parvo⁶. » Unde
 memoratus sum tui? A monte parvo, et de terra Jordanis.
 Forte de baptismo, ubi est remissio peccatorum. Etenim
 nemo currit ad remissionem peccatorum, nisi qui displicet
 sibi ; nemo currit ad remissionem peccatorum, nisi
 qui se confitetur peccatorem ; nemo se confitetur pecca-
 torem, nisi humiliando se ipsum Deo. « Ergo de terra
 » Jordanis memoratus sum tui, et de monte parvo : » non

¹ Psal. xxvi, 14. — ² Matth. x, 22, et xxiv, 13. — ³ Psal. xli, 7. —
⁴ 1 Cor. x, 12. — ⁵ Psal. xxiv, 1. — ⁶ Id. xli, 7.

de monte magno ; ut de monte parvo tu facias magnum :
 « Quoniam qui se exaltat, humiliabitur ; et qui se humi-
 » liat, exaltabitur¹. » Si autem et interpretationes nomi-
 num quæras, Jordanis est descensio eorum. Descende ergo,
 ut leveris ; noli extolli, ne elidaris. « Et de Hermoniim
 » monte parvo. » Hermoniim anathematio interpretatur.
 Anathema te ipsum, displicendo tibi ; displicebis enim Deo,
 si placueris tibi. Ergo quia nobis Deus omnia bona præstat,
 quia ipse bonus est, non quia nos digni sumus ; quia ille
 misericors est, non quia in aliquo promeruimus ; « De
 » terra Jordanis et Hermoniim commemoratus sum Dei. »
 Et quia humiliter commemoratur, exaltatus perfrui mere-
 bitur : quia non in se exaltatur qui in Domino gloriatur².

XIII. « Abyssus abyssum invocat in voce cataractarum
 » tuarum³. » Peragere Psalmum possum fortasse, adju-
 tus studio vestro, cujus fervorem video. De labore autem
 vestro non satis curo, ut audiatis ; quando et me qui lo-
 quor, ita in his laboribus sudare cernatis. Aspicientes me
 laborantem, profecto collaboratis : non enim mihi laboro,
 sed vobis. Ergo audite ; quia velle vos video. « Abyssus
 » abyssum invocat in voce cataractarum tuarum ; » Deo
 dixit ille qui ejus commemoratus est de terra Jordanis et
 Hermoniim : hoc admirando dixit : « Abyssus abyssum
 » invocat in voce cataractarum tuarum. » Quæ abyssus,
 quam abyssum invocat? Vere quia iste intellectus abyssus
 est. Abyssus enim est profunditas quædam impenetrabilis,
 incomprehensibilis : et maxime solet dici in aquarum mul-
 titudine. Ibi enim altitudo, ibi profunditas, quæ penetrari
 usque ad fundum non potest. Denique quodam loco dic-
 tum est : « Judicia tua abyssus multa⁴ : » hoc volente
 Scriptura commendare, quia judicia Dei non comprehen-

¹ Luc. xiv, 11, et xviii, 14. — ² 1 Cor. 1, 31. — ³ Psal. xli, 8. — ⁴ Id.
 xxxv, 7.

duntur. Quæ ergo abyssus, quam invocat abyssum? Si profunditas est abyssus, putamus non cor hominis abyssus est? Quid enim est profundius hac abysson? Loqui homines possunt, videri possunt per operationem membrorum, audiri in sermone: sed cujus cogitatio penetratur, cujus cor inspicitur? Quid intus gerat, quid intus possit, quid intus agat, quid intus disponat, quid intus velit, quid intus nolit, quis comprehendet? Puto non absurde intelligi abyssum hominem, de quo alibi dictum est: « Accedet homo ad cor altum, et exaltabitur Deus¹. » Si ergo homo abyssus est, quomodo abyssus invocat abyssum? Homo invocat hominem? invocat quasi quomodo Deus invocatur? Non. Sed invocat, dicitur ad se vocat. Nam dictum est de quodam: Mortem invocat²: id est, sic vivit, ut mortem ad se vocet. Nam nemo hominum est qui orationem faciat, et invocet mortem: sed male vivendo homines mortem invocant. « Abyssus abyssum invocat, » homo hominem. Sic discitur sapientia, sic discitur fides, cum abyssus abyssum invocat. Abyssum invocant sancti prædicatores verbi Dei. Numquid et ipsi, non abyssus? Ut noveris, quia abyssus et ipsi, Apostolus ait: « Minimum est ut a vobis dijudicer, aut ab humano die³. » Quanta autem abyssus sit, audite amplius: « Neque enim ego me ipsum dijudico⁴. » Tantamne profunditatem creditis esse in homine, quæ lateat ipsum hominem in quo est? Quanta profunditas infirmatis latebat in Petro, quando quid in se ageretur intus nesciebat, et se moriturum cum Domino vel pro Domino temere promittebat⁵? quanta abyssus erat? Quæ tamen abyssus nuda erat oculis Dei. Nam hoc illi Christus prænuntiabat, quod in se ipse ignorabat. Ergo omnis homo licet sanctus, licet

¹ Psal. lxxiii, 7, 8. — ² Apud Æsop. fab. vi. — ³ 1 Cor. iv, 3. — ⁴ Ibid. — ⁵ Joan. xiii, 37.

justus, licet in multis proficiens, abyssus est, et abyssum invocat quando homini aliquid fidei, aliquid veritatis propter vitam æternam prædicat. Sed tunc est utilis abyssus abysson invocatæ, quando fit in voce cataractarum tuarum? « Abyssus abyssum invocat, » homo hominem lucratur: non tamen in voce sua, sed « In voce cataractarum tuarum. »

XIV. Alium accipite intellectum: « Abyssus abyssum invocat, in voce cataractarum tuarum. » Ego qui contremisco, cum ad me perturbata est anima mea, a judiciis tuis timui vehementer: « Judicia enim tua abyssus multa¹, et abyssus abyssum invocat. » Nam sub hac carne mortali, laboriosa, peccatrice, molestiis et scandalis plena, concupiscentiis obnoxia, damnatio quædam est de judicio tuo: quia tu dixisti peccatori: « Morte morieris: » et, « In sudore vultus tui edes panem tuum². » Hæc abyssus prima judicii tui. Sed si male hic vixerint homines: « Abyssus abyssum invocat: » quia de pœna in pœnam transeunt, et de tenebris ad tenebras, et de profunditate ad profunditatem, et de supplicio ad supplicium, et de ardore cupiditatis in flammam gehennarum. Ergo hoc timuit fortassis homo iste, cum ait: « Ad me ipsum anima mea turbata est: propterea memoratus sum tui, Domine, de terra Jordanis et Hermoniim. » Humilis esse debeo. Exhorruui enim judicia tua, vehementer timui judicia tua: « Ideo ad me anima mea turbata est. » Et quæ judicia tua timui? Parva-ne judicia sunt tua ista? Magna sunt, dura sunt, molesta sunt: sed utinam sola essent. « Abyssus abyssum invocat in voce cataractarum tuarum: » quia tu minaris, tu dicis et post illos labores restare alteram damnationem: « In voce cataractarum tuarum, abyssus abyssum invocat. Quo ergo abibo a

¹ Psal. xxxv, 7. — ² Gen. ii, 17, et iii, 19.

» facie tua, et a spiritu tuo quo fugiam¹ : » si abyssus abyssum invocat, si post istos labores timentur graviores?

XV. « Omnes suspensiones tuæ et fluctus tui super me » ingressi sunt². » Fluctus in his quæ sentio, suspensuræ in his quæ minaris. Omnis perpessio mea, fluctus est tuus : omnis comminatio tua, suspensura tua est. In fluctibus invocat abyssus ista, in suspensuris invocat alteram abyssum. In eo quod laboro, omnes fluctus tui : in eo quod minaris gravius, omnes suspensiones tuæ super me ingressæ sunt. Qui enim minatur, non premit, sed suspendit. Sed quia liberas, hoc dixi animæ meæ : « Spera in » Deum, quoniam confitebor illi, salutare vultus mei » Deus meus³. » Quia magis crebra sunt mala, dulcior erit misericordia tua.

XVI. Ideo sequitur : « In die mandavit Dominus misericordiam suam, et nocte declarabit⁴. » Nulli vacat audire in tribulatione. Attendite cum vobis bene est : audite cum vobis bene est : discite cum tranquilli estis, sapientiæ disciplinam, et verbum Dei ut cibum colligite. Quando enim quisque in tribulatione est, prodesse illi debet quod securus audivit. Etenim in rebus prosperis mandat tibi Deus misericordiam suam, si ei fideliter servieris ; quia liberat te de tribulatione : sed non tibi declarat ipsam misericordiam, quam tibi per diem mandavit, nisi per noctem. Cum venerit ipsa tribulatio, tunc adiutorio te non deserit : ostendit tibi verum fuisse quod tibi per diem mandavit. Etenim scriptum est quodam loco : « Speciosa » misericordia Domini in tempore tribulationis, sicut nubes pluviae in tempore siccitatis⁵. In die mandavit Dominus misericordiam suam, et nocte declarabit. » Non tibi ostendit quia subvenit tibi, nisi venerit tibi tribulatio,

¹ Psal. cxxxviii, 7. — ² Id. xli, 8. — ³ Ibid. 6. — ⁴ Ibid. 9. — ⁵ Eccli. xxiv, 26.

unde eruaris ab illo qui tibi per diem promisit. Ideo admonemur imitari formicam¹. Sicut enim prosperitas sæculi significatur die, adversitas sæculi significatur nocte : ita alio modo prosperitas sæculi significatur æstate, adversitas sæculi significatur hyeme. Et quid facit formica ? Per æstatem colligit, quod ei per hyemem prosit. Ergo cum est æstas, cum bene est vobis, cum tranquilli estis, audite verbum Domini. Unde enim fieri potest ut in hac tempestate sæculi hujus sine tribulatione totum hoc mare transeatis ? unde fieri potest ? cui hoc hominum contigit ? Si contigit alicui, plus metuenda est ipsa tranquillitas. « In » die mandavit Dominus misericordiam suam, et nocte » declarabit. »

XVII. Quid ergo agas in hac peregrinatione ? quid agas ? « Apud me oratio Deo vitæ meæ². » Hoc hic ago cervus sitiens et desiderans ad fontes aquarum, recordans dulcedinem vocis illius qua ductus sum per tabernaculum usque ad domum Dei : quandiu hoc corpus quod corrumpitur aggravat animam³ : « Apud me oratio Deo vitæ » meæ. » Non enim ut supplicem Deo, empturus sum de transmarinis locis ; aut ut exaudiat me Deus meus, navigabo, ut de longinquo afferam thura et aromata, aut de grege adducam vitulum vel arietem. « Apud me oratio » Deo vitæ meæ. » Intus habeo victimam quam immolem, intus habeo thus quod imponam, intus habeo sacrificium quo flectam Deum meum : « Sacrificium Deo spiritus con- » tribulatus⁴. » Quod sacrificium contribulati spiritus intus habeam, audi : « Dicam Deo : Susceptor meus es, » quare mei oblitus es ? » Sic enim hic laboro, quasi tu oblitus sis mei. Tu autem exerces me : et novi quia differs mihi, non mihi auferis, quod promisisti : sed tamen, « quare mei oblitus es ? » Tanquam de voce nostra clama-

¹ Prov. vi, 6. — ² Psal. xli, 10. — ³ Sap. ix, 15. — ⁴ Psal. l, 19.

vit et caput nostrum, « Deus, Deus meus, quare me dereliquisti¹? Dicam Deo: Susceptor meus es, quare mei oblitus es?

XVIII. « Utquid me repulisti? » Ex illa altitudine fontis intelligentiæ incommutabilis veritatis. « Utquid me repulisti? » Quare gravedine et pondere iniquitatis meæ, jam illuc inhians, ad ista dejectus sum? Dicit alio loco ista vox: « Ego dixi in extasi mea: » ubi vidit nescio quid magnum, excessu mentis: « Ego dixi in extasi mea, projectus sum a facie oculorum tuorum². » Comparavit enim hæc in quibus esset, illis in quæ erectus erat, et vidit se longe projectum a facie oculorum Dei, sicut et hic: « Utquid me repulisti, et utquid contristatus incedo, dum affligit me inimicus, dum confringit ossa mea³, » tentator ille diabolus, scandalis ubique crebrescentibus, quorum abundantia refrigescit charitas multorum⁴? Cum videamus fortes Ecclesiæ plerumque scandalis cedere, nonne dicit corpus Christi, « Confringit inimicus ossa mea? » Ossa enim fortes sunt, et aliquando ipsi fortes tentationibus cedunt. Hæc cum quisque considerat ex corpore Christi, ex voce corporis Christi, nonne clamat: « Utquid me repulisti, et utquid tristis incedo, dum affligit me inimicus, dum confringit ossa mea? » Non carnes meas tantum, sed etiam ossa mea: ut in quibus putabatur esse aliqua fortitudo, videas cedere in tentationibus, ut cæteri infirmi desperent, quando fortes vident succumbere. Quanta ista pericula, fratres mei?

XIX. « Exprobraverunt mihi qui tribulant me. » Iterum illa vox: « Dum dicunt mihi per singulos dies: Ubi est Deus tuus⁵? » Et maxime ista dicunt in tentationibus Ecclesiæ, « Ubi est Deus tuus? Quantum hæc Marty-

¹ Psal. xxi, 2, et Matth. xxvii, 46. — ² Psal. xxx, 23. — ³ Id. xli, xi. — ⁴ Matth. xxiv, 12. — ⁵ Psal. xli, 4.

res audierunt, pro nomine Christi fortes et patientes, quantum illis dictum est: Ubi est Deus vester? Liberet vos, si potest. Tormenta enim ipsorum extrinsecus homines videbant, coronas intrinsecus non videbant. « Exprobraverunt mihi qui tribulant me, dum dicunt mihi per singulos dies: Ubi est Deus tuus? » Et ego propter hæc, quoniam ad me turbata est anima mea, quid ei aliud quam illud dicam, « Quare tristis es anima mea, et quare conturbas me¹? » Et quasi respondenti, Non vis ut conturbem te, hic posita in tantis malis? suspirans ad bona, sitiens et laborans, non vis ut conturbem te? « Spera in Deum, quoniam adhuc confitebor illi. » Dicit ipsam confessionem, repetit spei confirmationem: « Salus vultus mei et Deus meus. »

ENARRATIO

IN PSALMUM XLII.

Sermo ad populum².

I. PSALMUS iste brevis est: sic satisfacit mentibus auditorum, ut molestus non sit ventribus jejunorum. Pascatur ex hoc anima nostra, quam tristem esse dicit, qui cantat in hoc Psalmo: tristem, credo, ex aliquo jejunio suo; vel potius ex aliqua fame sua. Nam jejunium voluntatis est, fames necessitatis. Esurit Ecclesia, esurit corpus Christi, et homo ille ubique diffusus, cujus caput sursum est, membra deorsum: ejus vocem in omnibus Psalmis vel psal-

¹ Psal. xli, 12. — ² Hic Sermo ad populum in die jejunii post meridiem habitus est.